

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Arbeidsinkludering for personer med utviklingshemming

Work inclusion for people with Intellectual disability

Kandidatnummer: 424

BSV5-300 Bacheloroppgave
Fakultet for helse- og sosialvitenskap/Institutt for velferd
og deltaking/Vernepleie
Innleveringsdato: 30.05.2022

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

The aim of this literature review is work inclusion for people with intellectual disability and to answer the research question “what can be important to include more people with intellectual disability in the labor market?”

The method used was a systematic search in the databases ORIA, EPISTEMONIKOS, Socpus and Academic Search Elite. The search identified 200 studies but only four studies met the inclusion criteria: to systematic reviews and to scoping reviews. The four remaining studies was assessed by CASP- critical appraisal tools.

The results shows that support from both professionals and family/network is important, especially a job coach. They as well identified one’s own wish to participant in work, the important of improvement of transition from school to work, the important of work practice in school years and the use off aids and adopted working conditions.

Conclusions: the research shows the need for improvement for to include more people with intellectual disability in the labor market. New research should therefor aim to combine all the systematic reviews so that the evidence can be stronger. There is need for more research especially on how to adopt the workplace better and what aids are needed for successful inclusion.

Innholdsfortegnelse

Abstract.....	s. II
1.0 Innledning.....	s. 1
1.1 Bakgrunn for oppgaven.....	s. 1
1.2 Problemstilling.....	s. 2
1.3 Begrepsavklaring.....	s. 2
1.3.1 Utviklingshemming	s. 2
1.3.2 Arbeid ved ordinære bedrifter.....	s. 3
1.3.3 Inkludering.....	s. 4
1.4 Forforståelse.....	s. 4
1.5 Vernepleiefaglig relevans.....	s. 5
1.6 Oppgavens oppbygging.....	s. 5
2.0 Teoretiske perspektiver.....	s. 5
2.1 Normalisering.....	s. 6
2.2 Selvbestemmelse.....	s. 6
2.3 Den relasjonelle modellen (Gap-modellen)	s.7
2.4 Inkludering	s. 7
3.0 Metode.....	s. 8
3.1 Valg av metode og begrunnelse for valg.....	s. 8
3.2 Søkestrategi.....	s. 9
3.3 Inklusjons- og eksklusjonskriterier.....	s. 10
3.3.1 Inklusjonskriterier.....	s. 10
3.3.2 Eksklusjonskriterier.....	s. 11
3.4 Screeningprosessen.....	s. 12
3.5 Kritisk vurdering av funn.....	s. 12
3.6 Etiske refleksjoner og vurderinger.....	s. 13
3.7 Begrensninger og styrker ved denne litteraturen.....	s. 13
4.0 Resultat.....	s. 14
4.1 Gjennomgang av de inkluderte artiklene.....	s. 14
4.1.1 Studie nr 1	s. 14
4.1.2 Studie nr 2.....	s. 15

4.1.3 Studie nr 3.....	s. 15
4.1.4 Studie nr 4.....	s. 16
4.2 Kategorisering av funn.....	s. 16
4.3 Kategorisering og systematisering av forskingen etter tema.....	s. 17
5.0 Drøfting.....	s. 19
5.1 Drøftelse.....	s. 19
6.0 Avsluttende kommentar.....	s. 22
Litraturliste.....	s. 23
Vedlegg.....	s. 24

Inkludering i arbeidslivet for personer med utviklingshemning

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for oppgaven

I Norge er det en politisk målsetting at flest mulig skal delta i arbeidslivet. Statistikk fra 2013 viser at 25% av alle personer med utviklingshemning i arbeidsfør alder er i et arbeid, 90 % av disse var ansatt i skjermede virksomheter, og i ordinære virksomheter viste det seg å være i underkant av 10 %. Dette viser at arbeidssituasjonen til personer med utviklingshemning ligger langt etter statlige mål for arbeidslivs deltakelse (NOU, 2016:17, s. 191).

«Å være selvforsørgende og arbeidstager er en av det mest verdsette rollene vi har i samfunnet vårt» (Söderström & Tøssebro, 2011, s. 28). For de fleste arbeid i dag kreves det gjerne at en er utdannet på høyskole nivå eller at man har kvalifikasjoner som fagbrev/fagskole o.l. Personer med utviklingshemning møter i dag på mange barrierer og fordommer i samfunnet når det gjelder holdninger. Vi lever i dag i et informasjons- og kunnskaps-samfunn (Sandvin, 2016, s. 105). Det kan være vanskelig for personer med utviklingshemning og konkurrere med andre personer som ikke har en utviklingshemning. Deres funksjonshemming kan gjøre det vanskelig for dem og ta høyere utdanning, annen relevant kompetanse/utdanning og å få tilgang til relevant arbeidserfaring. Selv om arbeidsgivere som regel stiller krav til spesialisert kunnskap for å utføre arbeidsoppgaver, så finnes det i dag arbeidsplasser med mange udefinerte arbeidsoppgaver som man ikke trenger en utdanning for å kunne utføre.

«Alle mennesker med nedsatt funksjonsevne har på lik linje med andre rett til å velge arbeid, bli inkludert i et arbeidsmiljø og tjene sin egen inntekt» (Regjeringen, 2013 s. 23-24). Dette innebærer blant annet også at karriereutvikling og sysselsetting skal fremmes, hjelp til å komme tilbake til arbeid, skaffe, beholde eller finne arbeid. I tillegg skal en også ha sunne og trygge arbeidsforhold (Regjeringen, 2013 s. 23-24).

Det er viktig å bryte ned barrierer i samfunnet, slik at vi ser på personer med utviklingshemning som mer enn en diagnose. I tillegg til å møte dem med tilretteleggelse og gode holdninger må vi også se at dette kan være personer med ressurser som både kan og ønsker å delta i samfunnet på lik linje med andre.

1.2 Problemstilling

Med utgangspunkt i bakgrunnen over, ønsker jeg derfor å undersøke hva nyere forskning hevder om følgende problemstilling:

«Hva kan være viktig for å inkludere flere personer med utviklingshemning inn i arbeidslivet?»

Med denne problemstillingen som utgangspunkt ønsker jeg å se på faktorer som kan være viktig om man skal klare å få flere personer med utviklingshemning inkludert inn på ordinære arbeidsplasser.

1.3 Begrepsavklaring

I denne delen vil jeg avklare begrep brukt i problemstillingen.

1.3.1 Utviklingshemming

Utviklingshemning er en diagnose som fører til en kognitiv funksjonsnedsettelse i møte med samfunnet. Utviklingshemning deles som regel inn i fire nivå: «lett (IQ 70-55), moderat (IQ 54-40), alvorlig (IQ 39-25) og dyp (IQ 24-))» (NOU, 2016:17, s. 28).

I denne oppgaven vil jeg rette fokuset mot personer med lett til moderat grad av utviklingshemming.

Personer med lett utviklingshemming klarer i de fleste tilfeller å for eksempel ha god egenomsorg, lage mat, og ha gode relasjoner for å nevne noen ressurser. Det kan være noen

av dem trenger støtte som for eksempel hjelp til å håndtere et helseproblem. Personer med lett utviklingshemming vil i de fleste tilfeller kunne evne godt og ha et arbeid. For personer med lett utviklingshemming kan typiske vansker for eksempel være å forstå sosiale koder. Sammenlignet med andre på samme alder kan de gjerne være sosialt mer umoden. Språket er gjerne konkret og enkelt. Personer med lett utviklingshemming kan gjerne ha utfordringer med å håndtere følelser og kan være sårbar for å bli utnyttet. Når det gjelder forståelse kan personer med lett utviklingshemming ha vansker med for eksempel å lære seg skoleferdigheter og en trenger gjerne ekstra oppfølging. I voksen alder kan de ha utfordringer med korttidsminnet og abstrakt tenkning (NOU, 2016:17, s. 28).

Personer med moderat grad av utviklingshemming kan klare enkelt arbeid, men trenger gjerne mer hjelp enn personer med lett utviklingshemming. Med moderat utviklingshemming har man gjerne utfordringer knyttet til motorikk og egenomsorg. «Personer med moderat utviklingshemming vil trenge varierende grad av støtte for å kunne leve og arbeide i samfunnet» (NAKU, 2021).

Det er viktig å legge til at dette er noen generelle kjennetegn og det finnes stor variasjon. Det er en forutsetning at man må ta hensyn til den enkelte personens livserfaring, personlige kvaliteter og ressurser. Vi er alle ulike og med ulike kvaliteter.

Igjennom oppgaven vil jeg bruke benevnelsen «personer med utviklingshemming».

1.3.2 Arbeid ved ordinære bedrifter:

Med arbeid i ordinære bedrifter mener jeg arbeid ved en vanlig bedrift, hvor personer med utviklingshemming er inkludert inn i arbeidsmiljøet. Som en del av tilretteleggingen mottar gjerne personen med utviklingshemming støtte i form av en jobbspesialist og arbeidsgiver kan også få råd angående tilrettelegging for å kunne ha en inkluderende arbeidsplass med rom for mestring og utvikling. For å få tilgang til arbeidet er det gjerne vanlig at en mottar en

liten prosent lønn fra arbeidsgiver i tillegg til uføretrygd. Jeg tenker også på at en ordinær arbeidsplass kan være ens egen bedrift.

1.3.3 Inkludering

«Inkludering kan defineres som en endringsprosess der samfunnet, samfunnets institusjoner og offentlige tilbud tilpasser seg hele målgruppen for tilbudet» (NOU, 2016:17, s., s. 39)

Inkludering vil si at det er greit å være forskjellig. Alle skal ha like muligheter og i samfunnet er det en målsetning at alle skal oppleve å bli inkludert (NOU, 2016:17, s. s. 39-40).

1.4. Forforståelse

Forforståelsen min bærer preg av den kunnskapen jeg har ervervet under vernepleiestudiet og erfaring fra praksisfeltet. I min jobb som miljøarbeider har jeg sett at arbeid kan påvirke i positiv forstand. Jeg har sett at det har gitt mening til hverdagen, sosial omgang og gleden av å kunne fortelle «hva en har gjort i dag». Jeg har også sett hvordan de som ikke får arbeid faller utenfor og mister den sosiale omgangen og noe å gå til. De kvir seg til lange dager med lite innhold som igjen påvirker helsen. Det er ikke uvanlig at noen blir plassert til et arbeid de ikke har lyst eller har interesse for eller kanskje de bare må være glad for å i det hele tatt får et arbeid. I løpet av tiden min som student var jeg så heldig å bli plassert i prosjektpraksis hos «Helt Med» i Bergen. Der fikk jeg og medstudenter et innblikk i det gode arbeidet som gjøres med å inkludere utviklingshemmede inn på ordinære arbeidsplasser. Vi fikk også snakke med personer som hadde fått arbeid igjennom HELT MED og fikk høre hvilken betydning arbeidet hadde for dem. Etter å fått se og oppleve de positive erfaringene rundt arbeidsinkludering har det økt min interesse for å finne ut hva nyere forskning hevder skal til for kunne inkludere flere utviklingshemmede inn på ordinære arbeidsplasser.

1.5. Vernepleiefaglig relevans

Tema arbeidsinkludering for personer med utviklingshemming har høy relevans for vernepleiere. Som vernepleier jobber man både på individ nivå for personen selv, men også på system nivå og kan være med på å bidra til endringer i samfunnet. Begge nivåene er viktig for å kunne inkludere flere personer med utviklingshemming inn i et arbeid. En svært viktig jobb for vernepleieren er å motvirke samfunnsskapt barrierer, stigmatiserende holdninger og synliggjøre dem. Som vernepleier jobber man både helseforebyggende, helsefremmende og kunnskapsbasert. Forsking viser at arbeid er bra for helsen (Robertson et al., 2019, s. 1345), sosialisering og for personlig utvikling. Som vernepleier legger man vekt på personens ønsker, ressurser og autonomi. Som vernepleier bidrar man med å tilrettelegge og styrke tjenestemottakers deltakelse i samfunnet og arbeidslivet. Vernepleierutdannelsen har den gode kombinasjonen av helse og sosial faglig kompetanse og utdannelsen retter seg særlig mot personer med utviklingshemming (Fellesorganisasjonen FO, 2017, s. 3-7).

1.6. Oppgavens oppbygning

I oppgavens del 2 vil jeg gjøre rede for de teoriene som ligger bak dagens tanker om arbeidsinkludering av personer med utviklingshemming. Jeg vil komme inn på tema som; normalisering, selvbestemmelse, GAP-modellen/den relasjonelle modellen, inkludering og likestillings- og diskrimineringsloven. I del 3 vil jeg presentere dere for metoden litraturstudie og gjøre rede for søk og søkeprosessen fra start til resultat. I del 4 vil de endelige resultatene/funnene fra del 3 bli presentert og avsluttes med en oppsummering. I del 5 vil resultat drøftes med aktuell forskning. I del 6 del vil jeg komme med noen avsluttende kommentarer til oppgaven og forslag til videre forskning foreslås.

2.0. Teoretiske perspektiver

For å få en dypere forståelse av temaet; inkludering av personer med utviklingshemming i arbeidsliv har jeg sett nærmere på disse teoriene.

2.1. Normalisering

Normalisering i denne sammenheng handler om at personer med utviklingshemming skal ha tjenester og livsbetingelser på lik linje med andre personer i samfunnet. Det handler om å bo sammen med familien sin, gå i barnehage, skole og flytte hjemmefra til egen bolig som voksen og ha et arbeid å gå til. Personer med utviklingshemming skal følge samme livssyklus som andre (Tøssebro, 2015, s. 98). Det var på 1960-tallet at normalisering og integrering kom på banen. Det var store debatter og personer med utviklingshemming skulle flyttes fra institusjoner og spesialskoler som lå utenfor byene i landlige omgivelser til spesialskoler i byene der barna kunne bo hjemme. Dette handlet mye om økonomi for samfunnet for det var billigere å la barna bo hjemme enn på institusjoner (Tøssebro, 2015, s. 98-102).

Funksjonshemmede barn burde derfor vokse opp hjemme da de i legg kunne få bedre omsorg enn i institusjonene (Tøssebro, 2015, s. 102). De skulle følge det samme mønsteret som andre barn ved å gå i barnehage, skole, flytte hjemmefra når de ble voksne og ha et arbeid å gå til. På denne måten skulle de få de samme muligheter som alle andre. Vilåårene skulle være så normale som mulig med offentlige ytelsler. Normaliseringen skulle hindre synet på annerledesheten og stigmatiserende holdninger som mange hadde til funksjonshemmede barn når de var plassert i institusjoner og eller spesialskoler (Tøssebro, 2015, s. 102).

I løpet av 1990-tallet utviklet det seg til at ordet integrering ble byttet med inkludering der fokuset var på omgivelsene slik at tilpasningene ble bedre og ga bedre rom for mangfold (Tøssebro, 2015, s. 105-106).

2.2. Selvbestemmelse

I dagens samfunn er det en selvfølge at befolkningen har selvbestemmelse og rett til å fatte egne valg basert på ens egne preferanser (Ellingsen, 2020 s. 17). Arbeid er en viktig del av en normal hverdag, og en velger gjerne arbeid etter interesser og personlighet. Når jeg tenker

selvbestemmelse i forhold til arbeid, tenker jeg retten til å få delta i en jobb man har ønske og interesse for. Ikke et arbeid man ufrivillig har blitt «plassert» til å gjøre.

2.3 Den relasjonelle modellen (GAP-modellen)

Gap-modellen blir brukt for å illustrere det gapet som kan oppstå mellom et individs forutsetninger og det krav som stilles fra samfunnet og omgivelsene. I dette samspillet kan det være behov for tiltak som kan være styrkende for individet og eller tiltak som må endres fra omgivelsene for å bedre individets muligheter for deltakelse. Denne modellen er derfor relevant for utviklingshemmede som står i en arbeidssituasjon. Skal man gjøre seg forstått, stilles det for eksempel krav til sosiale ferdigheter som kommunikasjon. Individet må forstå enkel kommunikasjon fra omgivelsene og omgivelsene må føre et enklere språk som er kort, presist og kanskje visualisert slik at det blir forstått (Owren, 2020, s. 39-41).

2.4 Inkludering

Arbeidsinkludering for personer med utviklingshemming har lenge vært en stor utfordring. Det er manglende tilbud og få arbeidsplasser. I tillegg er det for få som arbeider i det ordinære arbeidslivet. Ifølge FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) har de lik rett som andre til et arbeid. Det er et politisk mål å få flere utviklingshemmede i arbeid, men tilbudene er ikke gode nok til tross for at mange både ønsker og kan arbeide på en ordinær arbeidsplass (Gjertsen et al., 2021, s. 17)

Forskning kan være med å bidra til økt kunnskap om arbeidsinkludering. Gjertsen et al. (2021) s. 19 sier at det kreves et samarbeid mellom flere aktører for å få dette til. «Et samarbeid med personer med utviklingshemming og aktuelle aktører som NAV, arbeidsgiverne, ulike frivillige organisasjoner, videregående skoler og fagforeninger, må til for å hindre ekskludering fra arbeidslivet» (Gjertsen et al., 2021, s. 18-19). Helt med er et eksempel på en aktør som bidrar til arbeidsinkludering.

Ansvar for like rettigheter for mennesker med funksjonsnedsettelse ligger hos staten via diverse tiltak som blant annet lovgivning. Organisasjoner, bedrifter og arbeidsgivere er ikke direkte forpliktet, men har likevel et samfunnsansvar og må for eksempel følge likestillings og diskrimineringsloven (Gjertsen et al., 2021 s. 17).

Inkludering på en arbeidsplass handler om å ha så gode tilpasninger til funksjonsevne at det passer de fleste. Arbeidsinkludering og deltakelse handler om mer enn å bare ha et arbeid, en skal også ha tilhørighet og føle seg som en del av fellesskapet (Gjertsen et al, 2021, s. 28-29). Det å ha likeverdig rett til arbeid betyr at man også skal kunne velge ut fra egne ønsker og behov. Det er viktig å få være med å bestemme egne muligheter og veier til sin yrkeskarriere. Det å ha like rettigheter er ikke likestilt med å kunne være kvalifisert til alle typer oppgaver i en bedrift. Det er ulike muligheter for hva som ligger i begrepet likeverdig deltagelse. Det kan være arbeid i en ordinær bedrift for noen, med eller uten varierende grad av tilrettelegging, arbeid i en tilrettelagt bedrift for andre, eller kombinasjon av andre typer aktiviteter og arbeid kan være løsningen for atter andre (Gjertsen et al., 2021, s. 18)

3.0 Metode

Dalland (2020, s. 53) beskriver metode som noe som «forteller oss noe om hvordan vi bør gå til verks for å etterprøve eller fremskaffe kunnskap».

3.1 Valg av metode og begrunnelser for valg

Jeg har valgt metoden litteraturstudiet for å «finne» svar på min problemstilling. Valg av metode bør være den metoden som egner seg best til å belyse problemstillingen og besvarer problemstillingen på best mulig måte (Dalland, 2020, s. 53). Ved å velge litteratur studie får jeg muligheten til å søke etter forskning som allerede er gjennomført og hvor jeg har muligheten til å samle flere studier og få et bredere innblikk i hva som finnes av eksisterende

forskning på problemstillingen min. Det er viktig at man som helse- og sosialarbeider kan bruke den nyeste litteraturen og forskingen. Det er en viktig del av arbeidet at man jobber etter metoder/tiltak som viser hvordan en best kan hjelpe pasienter/tjenestemottakere (Aveyard, 2019, s. 4). Man må være faglig oppdatert på forskning for å kunne gi den beste helsetjenesten. Det er ikke godt nok å lese en rapport, men som helsearbeider har man ofte begrenset med tid og mulighet til å lese/søke seg igjennom den store mengden av forskning som finnes. Det er derfor viktig at man gjør litteraturstudier «literature reviews» slik at helsepersonell kan få oversikt over samlet forskning på det aktuelle spørsmålet (Aveyard, 2019, s. 4).

3.2 Søkestrategi

For å kunne gjennomføre en litteraturstudie er det viktig å ha en god søkestrategi. For å unngå at søkeprosessen går dårlig, blir for tilfeldig eller uorganisert hevder Aveyard (2019 s. 73.) at en søkestrategi som er systematisk organisert best å bruke. Den vil kunne hjelpe til å identifisere og finne frem til forskning som vil kunne gi svar på den aktuelle problemstillingen man skal besvare.

Jeg startet min søkestrategi med å lage en problemstilling. Søk på tema ble gjort for å se om problemstillingen kunne bli værende slik jeg hadde tenkt eller om den måtte snevres ennå mer inn. Et prøve-søk på tema ble gjort i bibliotekets database ORIA. Jeg valgte ORIA siden det var denne databasen jeg kjente best til. Treffene var tilfredsstillende, og problemstillingen ble værende slik den er nevnt i kapittelet 1.2.

Øverst i mitt litteraturhierarki kommer literature reviews, deretter kommer offentlige utredninger, og til slutt fagfellevurderte fagartikler. Litteraturhierarkiet skal brukes når man vurderer inklusjonskriteriene og hvilke søkeord man bruker.

Deretter begynte prosessen med å finne de riktige søkeordene. Det ble en kronglete prosess med prøving og feiling. Jeg landet på at det enkle ofte er det beste og bestemte meg for å benytte søkeordene «intellectual disability" OR «intellectual disabilities» AND («work inclusion»). Søkene ble gjort i databasene: Academic Search Elite, Scopus, Epistemonikos og

ORIA. Databasen Epistemonikos ble valgt ut fordi det er en database hvor man kan søke utelukkende etter «systematic review» dette var også en av databasene vi fikk anbefalt/ble introdusert for av spesial-bibliotekar på litteratur kurs. ORIA ble valgt fordi det er en database som søker i høgskolens bibliotek og er den databasen vi har fått mest opplæring i å bruke igjennom studietiden, ORIA ble også benyttet for å søke opp artiklene som ble identifisert igjennom Epistemonikos. Academic Search Elite og Scopus ble valgt fordi i håp om å finne fakta om hvordan arbeidsplassene tilrettelagte for arbeidsinkludering. Når jeg søkte i databasen Epistemonikos fikk jeg ingen treff på søkeordene jeg fikk dermed hjelp av biblioteket med søkeord for å indentifisere treff. Søkeordene som ble benyttet for søket i Epistemonikos er ((“intellectual disabilities” OR “intellectual disability”) OR (labor OR work OR job OR labour OR employ*) AND “ordinary work” AND “Labor participation” AND (“inclusion”)). Søkene ble dokumentert i et søkeloggskjema som ligger under vedlegg 1. Med riktige søkeord klarte jeg å identifisere 103 artikler i Epistemonikos. I de andre databasene fikk jeg 91 treff i ORIA, 3 treff hos Academic Search Elite og 3 treff hos Scopus. Alle søk ble gjort med avgrensinger på årstall 2017-2022, engelskspråk, og hvis det var mulig i de aktuelle databasene ble det haket av for kun fagfelleverderte artikler som var et minimumskrav for å bli inkludert videre. Se vedlegg 1 for søkeloggskjema.

3.3 Inklusjons og eksklusjonskriterier

Inklusjon og eksklusjonskriterier er til hjelp når en skal finne forskning og er med på å bestemme det resultatet man ender opp med (Aveyard 2019, s. 75). Jeg har derfor valgt inklusjons og eksklusjons kriterier for å hjelpe meg å få ned antall søk jeg fikk på resultatet mitt.

3.3.1 Inklusjonskriterier

Kun artikler på engelsk språk vil bli inkludert. Ikke fordi Norsk forskning ikke er god, men fordi norske forskere også skriver sine artikler på engelsk. Engelsk er et internasjonalt språk og vil

kunne gi meg en større mulighet til å kunne identifisere annen aktuell internasjonal forskning. Artiklene må være fra publisert mellom 2017-2022. Denne tids avgrensningen ble valgt fordi jeg trengte å avgrense søket og ønsket å indentifisere forskning av nyere dato. Artiklene må minimum være fagfellevurdert for å kunne bli vurdert. Dette kriteriet ble satt som et absolutt minimums krav da jeg søker å finne forskning av best mulig kvalitet. At en artikkel er minimum fagfellevurdert vil kunne gi en bekreftelse for at artikkelen i det minste er vurdert av annet kvalifisert fagpersonell. Artiklenes tittel må inneholde en av de mange engelskspråklige betegnelse for utviklingshemming eller at en av de engelske ordene for work eller employer etc. for å kunne gå videre til abstract vurdering. I mine søkeord benyttet jeg meg av intellectual disability, men dette søkeordet identifiserte også treff på diagnosens mange betegnelser som for eks learning disability som er mye brukt i bland annet i England. Jeg måtte lese disse artiklene nøye fordi det i noen tilfeller innebar at litraturen handlet om lærevansker og ikke nødvendigvis utviklingshemming, det samme gjaldt for søkeordet developmental disability som gjerne ble brukt når det var snakk om diagnosen autisme. Disse artiklene gikk videre til abstract vurdering, og hvis det kom frem at forskingen omhandlet disse diagnosene kom de ikke videre til fulltekstvurdering. Kun artikler som i sin resultatdel beskriver resultater som omhandler utviklingshemming og arbeid eller faktorer som kan føre til arbeid/ faktorer som har betydning for å kunne få eller beholde et arbeid vil bli inkludert. Her er jeg ute etter både hva som teoretisk skal til med også hva som faktisk er. Artikkelen må være open access. Eller mulig å skaffe på biblioteket. Dette kravet ble satt som et minimum da jeg ikke har mulighet til å fremskaffe andre artikler enn det som HVL har tilgang til av databaser og litratur i biblioteket.

3.3.2 Eksklusjonskriterier

Artikler eldre enn 2017. Dette kriteriet ble satt fordi jeg trengte å avgrense oppgaven, men også fordi jeg ønsket å identifisere nyere studier. Artikler som er på et annet språk enn engelsk i fulltekst, dette har jeg valgt fordi norskeforskere også skriver sine artikler på engelsk, dette ble valgt av praktiske årsaker som at teksten må kunne gå an og forståes da ikke alle oversettelses programmer ville gitt meg en korrekt forståelse/ oversettelse av tema. Artikler uten open access, som ikke kan fremskaffes på biblioteket. Artikler som ikke er

fagfelleverderte. Artikler som handler om flere diagnoser for eks autisme, psykiske lidelser, «disability» som fysisk funksjonshemming o.l. vil bli ekskludert. Artikler om viser seg å omhandle ansatte eller familie som jobber med personer med utviklingshemming. Artikler som ikke sier noe om faktorer som fører til arbeid/eller arbeidsliv, men omhandler andre tema som ikke har noe å si for å få eller beholde et arbeid.

3.4 Screening prosessen

Jeg endte totalt opp med 200 artikler. Jeg samlet alle artiklene i zotero, hvor jeg fjernet totalt 12 duplikater fra det totale antallet. Jeg gikk så videre til det neste steget en gjennomgang av alle de resterende titlene og vurderte dem opp mot inklusjons og eksklusjonskriteriene etter denne gjennomgangen sto jeg igjen med 31 artikler som kom videre i prosessen. Deretter startet jeg en nøye gjennomgang av alle artiklene og leste igjennom alle abstract og tok igjen en vurdering opp mot inklusjons og eksklusjonskriteriene. Jeg sto da igjen med 23 artikler. Disse artiklene ble lest nøye og jeg gjentok prosessen med inklusjons og eksklusjonskriteriene og sto til slutt igjen med fire artikler. Disse gikk igjennom en nøye sjekk for å vurdere om kvaliteten var god nok for å bli inkludert videre til det eksisterende resultatet. De gjenværende artiklene måtte alle igjennom sjekklister for å se om de holdt mål. For å illustrere hvordan jeg kom frem til de ulike artiklene har jeg benyttet meg av PRISMA flow chart, 2009. Denne er lagt ved som vedlegg nr. 2.

3.5 Kritisk vurdering av funn

Alle artiklene som ble med videre i oppgaven har blitt kritisk vurdert og jeg har gått igjennom en kvalitetsvurdering ved hjelp av sjekklister fra helsebiblioteket. Jeg valgte vurderingsverktøyet Critical Appraisal skills program for systematic reviews (CASP) til å vurdere forskingslitteraturene. Alle kvalitetsvurderingene ligger som vedlegg nr. 3 til oppgaven. Alle studiene som er inkludert i dette litteraturstudie er øverst i mitt litteraturhierarki og er systematic reviews og scoping Reviews.

Studien av Nevala et al., (2019), er den studien som er størst og inneholder 38 inkluderte studier. Denne studien var også den som hadde gjort søk i flest databaser, studien har også med en RCT studie som er et kvalitets tegn, jeg har også lagt merke til at andre forskinger har henvist til denne studien. Studien fra cheng et al. Inneholdt 22 studier, søk ble utført i fire databaser. Cheng et al påpeker viktigheten av mer forskning på feltet. Studien til Garrels & Sigstad (2021) inneholdt 23 studier, det ble gjort søk i totalt seks databaser. Studien begrenser seg også til å undersøke Nordiske forhold noe som kan bidra til å gjøre forskingen mer relevant for nordiske og norske forhold. Både studiene til Cheng et al., (2018), Nevala et al., (2019), Hutchinson et al., (2020) inneholdt en del amerikanske studier, det kan påvirke overføringsverdien til Norske forhold, så det er lurt å ha i bakhodet om man skal overføre dataene til for eksempel Norge.

3.6 Ethiske refleksjoner og vurderinger

Som forsker er det viktig at jeg er bevisst på at dataen jeg innhenter ikke er mitt. Å referere og sitere rett har blitt en viktig del av oppgaven. Uredelighet og plagiat både av andres og eget arbeid skal alltid unngås. Dette er viktig fordi vi skal kunne ha tillit til den eksisterende forskingen (Ellingsen et al., 2020, s. 190-191). Det er viktig at forskere blir kreditert for arbeidet de har gjort Et kjennetegn ved vitenskap er at det bygger på hverandres kunnskap. I en litteraturstudie bygger en på andres forskning, og dermed trenger jeg ikke selv å intervju sårbare informanter. Igjennom prosessen har jeg vært bevisst min forforståelse når jeg skal diskutere og vurdere forskning. Jeg har hatt et åpent og nysgjerrig syn og så frem til å se etter likheter og ulikheter som resultatene måtte gi meg.

3.7 Begrensninger og styrker ved denne litteraturstudien

Litteratursøket er også begrenset til de overnevnte søkeordene og databasene som kan være en begrensning. I etterklodskap forstår jeg at jeg burde hatt med alle de ulike engelske

navnene for utviklingshemning i alle søk, dette kunne ha identifisert flere treff, men grunnet liten tid da jeg ble bevist på dette kunne jeg ikke foreta søket på nytt. Jeg har dog likevel identifisert treff til å kunne gi en besvarelse på problemstillingen. En annen begrensning ved oppgaven kan være at jeg har valgt å se på forskning fra de 5 siste årene og at jeg kan ha gått glipp av noe kvalitetsforskning som er eldre enn 5 år (Aveyard, 2019). Det er også en begrensning ved oppgaven er at jeg ikke har utført hånd søk, for å sjekke om jeg kunne ha identifisert flere artikler som kunne inkluderes. Hånd-søk ble ikke gjort grunnet tidspress.

Styrken i oppgaven er at jeg har arbeidet systematisk med litteraturen og sørget for etterprøvbarehet gjennom å ha en grundig beskrivelse av fremgangsmåten. Det er blitt utført kvalitetssjekk av alle de inkluderte studiene og jeg har identifisert litteratur av god kvalitet på toppen av mitt litteraturhierarki. I analyse delen kommer det også frem hvordan jeg har tenkt og gått frem når jeg har kodet og kategorisert, slik at leserne får vite hvordan jeg har kommet frem til det aktuelle resultatene.

4.0. Resultat

I denne delen vil jeg først gi en presentasjon av de inkluderte artiklene og formidle de funnene som gir svar på problemstillingen: «hva kan være viktig for å inkludere flere personer med utviklingshemning i arbeidslivet?»

4.1 Gjennomgang av de inkluderte artiklene

4.1.1 Studie nr. 1. “The Effectiveness of Rehabilitations Interventions on the Employment and Functioning of People with Intellectual Disabilities” (Nevala et al, 2019, s. 773).

Denne studien er finsk og er utført av Nina Nevala, Irmeli Pehkonen, Antti Teittinen, Hannu T. Vesala, Pia Pörtfors, Heidi Anttila. Studien er en Systematic Review og er skrevet i 2019. Denne artikkelen har blitt identifisert gjennom systematisk litteratursøk. Artikkelen er fra databasen PubMed men ble funnet gjennom et systematisk litteratursøk i Epistemonikos og

ble søkt opp i databasen ORIA for å få tilgang til fulltekst. Artikkelen er publisert i «journal of Occupational Rehabilitation».

Målet med denne studien var å «analyzed the effectiveness of rehabilitation interventions on the employment and functioning of people with intellectual disabilities (ID) as well as barriers and facilitators of employment” (Nevala et al. 2019, s 773).

4.1.2 Studie nr. 2. “What constitutes effective support in obtaining and maintaining employment for individuals with intellectual disability?” (Cheng et al., 2018, s. 316).

Denne studien er australsk og er utført av «Cindy Cheng, Jodi Oakman, Christine Bigby, Ellie Fossey, Jillian Cavanagh, Hannha Meacham og Timothy Bartram. Studien er en scoping review og er utført i 2018. Artikkelen ble funnet gjennom et systematisk litteratursøk i Epistemonikos og ble søkt opp i databasen ORIA for å få tilgang til fulltekst. Artikkelen er publisert i «journal of intellectual & developmental disability». Studien inkluderte 22 studier.

Målet med studien var å «investigate the effectiveness of strategies used by employment services for supporting people with intellectual disability to obtain and maintain employment» (Cheng et al, 2018 s 317).

4.1.3 Studie nr. 3. "Employment for persons with intellectual disability in the Nordic countries" (Garrels & Sigstad, 2021, s. 993).

Denne studien er på norsk og er skrevet av Veerle Garrels og Hanne Marie Høybråten Sigstad. Studien inkluderer litteratur fra landene Sverige, Finland, Danmark og Norge. Det er en scoping review fra 2021. Studien ble funnet ved hjelp av et systematisk litratursøk i databasen ORIA. Studiet er publisert i Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities. (JARID). Studien inkluderte 23 artikler.

Målet med studien var å undersøke de nordiske landene for å finne mer ut om hvordan det står til med arbeidssituasjonen for personer med utviklingshemming (Garrels & Sigstad, 2021 s. 994).

4.1.4 Artikkel nr 4. "People with intellectual disabilities as business owners" (Hutchinson, 2020, s.459)

Studien er fra Australia og den er utført av Claire Hutchinson, Kiri Lay, June Alexander og Julie Ratcliffe. Studien er en systematic review fra 2020. Av den inkluderte forskingen er det fire studier fra USA, en fra Australia og en fra Storbritannia (Hutchinson et al., 2020 s. 464).

Denne studien handler om personer med utviklingshemming som skaper sin egen arbeidsplass i form av en egen bedrift. Målet med studien var å «identify the facilitators, barriers and outcomes form microenterprise» (Hutchinson et al., 2020, s. 459).

Denne studien har inkludert seks studier og pointerer at mer forskning må til. Forskingen som er inkludert viser at dette er en god måte for personer med utviklingshemming og bruke sine ressurser, personlighet og få jobbe med noe en har ønsker og interesser for (Hutchinson et al., 2020 s. 463-466).

4.2 Kategorisering av funn

Ved hjelp av metoden tematisk analyse vil jeg nå oppsummere funnene. Tematisk analyse vil si at en leter etter tema på tvers av de ulike forskningene og sorterer dem i kategorier som passer inn i de temaene man har identifisert. Under denne prosessen leste jeg de ulike forskingsartiklene grundig og markerte hovedfunn som svarte på problemstillingen fra hver enkelt artikkel. Deretter så jeg etter mønstre på tvers av kategoriene og samlet dem sammen til ulike tema, kategorier som var passende. Denne prosessen ble gjort til jeg var fortrolig med at de ulike kategoriene var representative for funnene. For å vise hvilke

forskninger som har de ulike temaene har jeg satt opp en tabell for å illustrere dette (Aveyard, 2019 s. 141-147).

Tema →	Støtte og hjelp (både profesjonelle, arbeidsplass og fra familie/nettverk)	Tilrettelagte arbeidsforhold og hjelpemidler	Personer med utviklingshemming sitt ønske om å delta i arbeidslivet	Skole, barrierer og overgang fra skole til arbeidsliv
Nevala et al	X	X	X	X
Cheng et al	X	X		
Garrels & Sigstad	X	X	X	X
Hutchineson et al	X	X	X	

4.3 Kategorisering og systematisering av forskningen etter tema:

Etter å ha samlet sammen hovedfunnene i forskningene har jeg kategorisert hovedfunnene i fire tema som vil bli presenter i fire deler.

4.3.1 Støtte og hjelp (både profesjonelle, arbeidsplass og fra familie/nettverk)

Funn fra Nevala et al., (2019) Cheng et al., (2018) Garrels & Sigstad et al., (2021) og Hutchinson et al., (2020) hevder at bruk av job coach øker sjansene for å for å kunne få og beholde arbeid. Funn fra Nevala et al. (2019) og Hutchinson (2020) pekte også på viktigheten av å få hjelp fra familie/nettverk var med på å inkludere flere personer med utviklingshemming inn i arbeidslivet. Funn fra Hutchinson et al., (2020) viste også at for mye

involvering av familien i bedrifter eid av personer med utviklingshemming kunne påvirke negativt ettersom at familiemedlemmer kunne falle fra eller det kunne bli for tidkrevende for dem å være så mye involvert i bedriften.

4.3.2 Tilrettelagte arbeidsforhold og hjelpemidler

Cheng et al, (2018) Hutchinson et al (2020), Garrels & Sigstad (2021) og Nevala et al., (2019), alle fire inkluderte studier nevner viktigheten av bruk av job coach som et hjelpemiddel. Det fremkommer at job coach ikke bare er et hjelpemiddel for personer med utviklingshemming, men også til hjelp for hvordan arbeidsplassen kunne tilpasse og motta rådgiving på hvordan de bedre kan imøtekomme personer med utviklingshemming. Funn identifisert av Nevala et al. (2019) påpeker at det er viktig med et tilpasset arbeidsmiljø. Andre funn indikerer bruk av mer spesifikke og konkrete hjelpemidler som «..sjekklister, tilbakemeldinger, gode instruksjoner og bruk av sosiale historier..» (Cheng et al., 2018 s. 323). Det er viktig å påpeke at forskningen som ble inkludert på hjelpemidler i denne studien var på et eksperimentelt nivå. Resultatene som ble påvist viste til positive resultat i forhold til baseline, men det må likevel gjøres større studier for å se om dette er effektive tiltak for andre enn de som var deltakere i dette studiet. Hutchinson et al. (2020) studerte bruk av mikrobedrifter der personer med utviklingshemming selv var eier av bedriften, her ble det trukket frem viktigheten av å ha en bedriftsrådgiver og støtte-personal som hjelpemiddel.

4.3.3 Personer med utviklingshemming sitt ønske om å delta i arbeidslivet

Funn fra Hutchinson et al. (2020) viser at å være bedriftseier kunne gi personer med utviklingshemming mulighet til tilpasset arbeid og få en verdsatt rolle i samfunnet basert på arbeid man hadde ønske og interesse for å delta i. Funn fra Garrels & Sigstad (2021) viser at personer med utviklingshemming ønsker å delta i arbeidslivet og har positive tanker og følelser rundt å delta i arbeidslivet og at de verdsetter å være ansatt i et arbeid. Funn fra Nevala et al., (2019) indikerer at egen innsats er en viktig faktor for å få arbeid.

4.3.4 Skole, barrierer og overgang fra skole til arbeidsliv

Funn fra Nevala et al. (2019) og Garrels & Sigstad (2021) viser at barrierer i skolen og overgang fra skole til arbeidsliv har et stort potensial til å forbedre seg slik at en kan inkludere flere personer med utviklingshemming inn i arbeidslivet. Nevala et al. (2019) påpeker at skolen er en viktig faktor for å forbedre arbeidsdeltakelsen. Faktorer som hadde en positiv innvirkning for å øke arbeidsdeltakelse etter skolegang var kunnskap og muligheten til å opparbeide seg arbeidserfaring under skoletiden. Funn fra Garrels & Sigstad (2021 s. 1002) hevder at de ikke har en aktiv deltakelse i valg av skoleplass, at overgangen fra skole til arbeidslivet er dårlig koordinert og at lærerne har lave forventinger til personer med utviklingshemming. Dette er i tråd med en stor norsk forskingsrapport fra Wendelborg, Kittelsaa & Wik (2017).

5.0. Drøfting

I denne delen vil jeg drøfte funn med relevant teori for å besvare problemstillingen: «Hva kan være viktig for å få flere personer med utviklingshemming inn i arbeidslivet?».

5.1 Drøftelse

Å øke arbeidsdeltakelse for personer med utviklingshemming er viktig for å nå den politiske målsettingen om økt arbeidsdeltakelse i befolkningen. Arbeid er viktig for å gi mennesker struktur og mening i hverdagen. Det er en god arena for å treffe andre mennesker og for å få et sosialt fellesskap, en verdsettelse i samfunnet og forventninger. Arbeid er ikke bare viktig for å få til politiske målsetninger, men er også viktig for den enkelte person.

Som samfunn kan vi ikke ekskludere en hel gruppe fra å delta på lik linje med andre, dette er lov festet i CRPD (Regjeringen, 2013 s. 23-24). Funn identifisert i denne forskingen viser at personer med utviklingshemming ønsker å delta i arbeidslivet (kilde). Funn gjort av Hutchinson et al. viser at å delta i arbeidslivet i form av å drive egen bedrift gir dem en

følelse av å være likeverdig, delta i lokalsamfunnet, være engasjert i et meningsfylt arbeid og føre til personlig utvikling.

Arbeidsdeltakelse må møtes med tilpasning og tilretteleggelse slik at man ikke diskriminerer hele grupper på grunnlag av diagnoser/funksjonshemminger. I Norge har vi tradisjonelt sett dette synet på ulike funksjonshemminger etter den relasjonelle modellen eller «GAP-modellen», det vil si at vi anerkjenner personens begrensinger og at samfunnet skal legge til rette for deltakelse til tross funksjonshemmingen. Det ser dessverre ut til at vi som samfunn heller mer mot en medisinsk tankegang hvor vi legger til grunn diagnosekriterier når vi vurderer om en person er egnet for arbeid eller ikke. Et eksempel på dette er at mange blir uføretrygdet uten å få arbeidsutprøving (Wendelborg og Tøssebro, 2018, s. 68).

Å ha gode støttespillere som familie, nettverk eller bruk av «job coach» viser de ulike studiene jeg har identifisert som viktig for å lykkes med å få flere ut i arbeid og med arbeidsinkluderingen (Nevala et al., 2019), (Cheng et al., 2018), (Hutchinson et al., 2020) og (Garrels og Sigstad, 2021). Funn indikerte også «natural support» i form av kollegaer på jobb ikke viste tenkt effekt, mens «Natural support» i samarbeid med en job coach viste større effekt, det kan derfor tenkes at kollegaer har behov for støtte og oppfølging på hvordan de på best mulig måte kan inkludere flere personer med utviklingshemming.

Lov om likestilling og diskriminering er derfor viktig å ta i bruk for å hindre at grupper som for eksempel personer med utviklingshemming falle vekk fra arbeidslivet på grunn av for høye forventninger av både faglige og sosiale krav fra samfunnet. Skolens barrierer og overganger fra skole til arbeidsliv er noe forskning jeg har identifisert trekker frem som et punkt hvor det trengs å gjøres endringer for å bedre kvaliteten. Forskning viser at det stilles for lite faglige krav, skolen er organisert i segregerte klasser, og ikke alle får prøve seg i arbeidslivet før endt skolegang. Forskerne trekker også fram at det er gjort for lite forskning på overgang skole til arbeidsliv. Wendelborg et al. (2017) har gjort en større studie her i Norge på dette temaet hvor de trekker fram lignende funn som er identifisert igjennom forskingsfunnet mitt.

Personer med utviklingshemming er like forskjellig som deg og meg. De har også ulike ressurser som må få en større plass i vurderingen av arbeidsevnen og ikke bare diagnosen på papiret før en har kartlagt arbeidsevnen (NOU, 2016:17, s. 193). Tanken med normaliseringsteorien var å gi personer med utviklingshemming et mest mulig «normalt liv» vekk fra de segregerte institusjonene. Det er mye bra med normaliseringsteorien, men tankegangen har også mottatt kritikk. Den blitt kritisert for å være definert av personer som ikke selv har utviklingshemming. Noen vil påstå at tjenesteytere påtvinger hva som er normalt for dem, ikke hva som er normalt for personen selv (Askheim, 2017, s. 73). For å inkludere flere personer med utviklingshemming inn på ordinære arbeidsplasser trenger vi å minske barrierene i samfunnet og stigmatiserende holdninger som vi har til den naturlige variasjonen som finnes i samfunnet.

For personer med utviklingshemming er det viktig å få en sosial verdsatt rolle, føle seg verdifull og få bidra i et arbeid de har interesse og ønske om. Slik situasjonen er for utviklingshemmede i dag beveger vi oss stadig mer vekk fra prinsippene om normalisering som man ønsket å forbedre under HVPU-reformen (Söderström & Tøssebro, 2011, s. 28, s.48).

Jeg tenker vernepleiere bør være mer aktive i denne prosessen igjennom å gi informasjon og være en brobygger mellom personer med utviklingshemming og arbeidsgivere. Det er vår oppgave å bistå med at personer som har ønske, vil og kan bidra, får lov til dette. En vernepleier skal arbeide både helseforebyggende, men også med informasjon og kunnskap til samfunnet, slik at barrierer og stigmatisering blir møtt med kunnskap og forståelse. Det er derfor viktig at det blir et økt fokus på arbeid også i et helseperspektiv fordi arbeid har en forebyggende effekt på helsen vår (Robertson et al, 2019, s. 1345).

Som samfunn og personer trenger vi mangfold for å utvikle oss. For å få til dette må vi åpne opp for flere perspektiver enn den begrensede medisinske tankegangen hvor fokuset er på «personens sykdom, skade eller lyte» (Tøssebro, 2015, s. 15). Den relasjonelle modellen er fin på den måten at den tar hensyn til personens begrensninger, men vi trenger også at den legger mer vekt på den enkelte persons ressurser, slik at samfunnet må tilpasse seg for å bli mer inkluderende. Vi trenger i fremtiden mer forskning på hvordan vi kan legge til rette for å

minske avstanden mellom personens utførelser og samfunnets krav. Nåtidens fokus på teknologi og kunnskap kan også bli mer tatt i bruk som hjelpemiddel, ikke bare bli sett på som en hindring (Sandvin, 2016, s. 104-105). Funn fra Nevala et al. (2019) påpeker viktigheten av en tilrettelagt arbeidsplass for å inkludere flere personer med utviklingshemming ut i arbeidslivet. Spennende funn fra Cheng et al. (2018) viser at hjelpemidler er viktig for å få til en mer selvstendig arbeidsdag og som kan være med å bidra til å gjøre arbeidsdagen enklere. Det var bruk av sosiale historier, sjekklister, tilbakemeldinger og bruk av instruksjoner. Disse studiene viste positiv effekt i forhold til baseline, men var utført på svært få deltakere. Det kreves derfor mer forskning på bruk av effektive hjelpemidler både for personer med utviklingshemming. Det er også behov for mer kunnskap og forskning på hvordan arbeidsplassen og kollegaer kan tilpasse seg bedre slik at man får arbeidsplasser som er bedre tilpasset.

6.0 Avsluttende kommentarer

Fire av de inkluderte studiene viser at det er viktig å ha støtte og hjelp for å kunne bli inkludert inn i ordinære bedrifter. Funn viser til viktigheten av å få hjelp av en jobbspesialist, funn viser også til viktigheten av å ha en støttende familie og nettverk, arbeidspraksis i videregående skole viser positive resultater, samtidig viser forskningen at utviklingshemmede møter barrierer i skolen. Dersom overgangen fra skole til arbeidsliv koordineres bedre kan dette være med på å øke arbeidsdeltakelsen for personer med utviklingshemming (Garrels & Sigstad, 2021, s. 1002). Bruk av hjelpemidler og tilrettelegging på arbeidsplassen er viktig for å kunne stå i et arbeid. Funn viser positive resultater, men, forskningen som jeg har identifisert i denne oppgaven er for det meste på eksperimentelt nivå og mer forskning må til for å vise bedre evidens.

I denne oppgaven har jeg satt søkelys på personer med lett til-moderat grad av utviklingshemming. Jeg ønsker å pointere at en del forskning fokuserer på denne gruppen, og har utelatt og inkludere forskning fra personer med alvorlig til dyp utviklingshemming på området arbeid og inkludering. Det kan spekuleres i om denne gruppen blir sett i lys av en mer medisinsk begrenset tankegang hvor en ikke legger til grunn at det kan være store individuelle

forskjeller, forutsetninger, livserfaring og ressurser. Dette kan kamuflere stigmatiserende holdninger fra forskere. Det skal også pointeres at jeg igjennom litteratursøkerprosessen fant forskere som var veldig bevisst denne problemstillingen og av denne årsaken bevisst inkluderte studier med personer med en mer alvorlig grad av utviklingshemming til tross for at det gjerne kan være en vanskeligere prosess å innhente data.

Det trengs mer forskning på hvorfor overgang fra skole til arbeidsliv ikke fungerer etter hensikten og hva man kan endre for å bedre denne situasjonen. Videre vil det være lurt å samle de systematiske oversiktene som finnes på tema for å kunne vil kunne øke legitimiteten enda mer. Det trengs mer fremtidig forskning på hvilke hjelpemidler og tilretteleggelse som vil være effektive tiltak og minske «gapet mellom person, samfunn og ikke minst på hvordan samfunnet kan tilpasse seg i møte med fremtidige arbeidstakere med utviklingshemming.

8.0 Litteraturliste

Askheim, O.P. (2017). *vernepleieren som aktør for en «empowerment»- orientert praksis.*

Ellingsen K. E. (Red.), Vernepleierfaglig kompetanse og faglig skjønn. (s. 65-88).

Universitetsforlaget.

Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care a practical guide*

(4.utg.). Open University Press

Cheng,C. , Oakman, J. Bigby, C. Ellie Fossey, Cavanagh, J. Meacham, H, Bartram, T. (2018)

What constitutes effective support in obtaining and maintaining employment for individuals with intellectual disability? A scoping review. Journal of Intellectual & Developmental Disability, 43:3, 317-327.

<https://doi.org/10.3109/13668250.2017.1327040>

Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal

Ellingsen, K. E. (Red.). (2019). *Selvbestemmelse- Egne og andres valg og verdier.* (2. utg.).

Universitetsforlaget.

Ellingsen, K. E. & Halvorsen, L. R & Einar Aadland (2020) *Profesjonsetikk i Vernepleie.*

Samlaget.

Fellesorganisasjon (FO. (2017) *Om vernepleieryrket.* [Brosjyre]

<https://www.fo.no/getfile.php/1313870->

[1550142797/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Vernepleierbrosjyre%202017r](https://www.fo.no/getfile.php/1313870-1550142797/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Vernepleierbrosjyre%202017r)

[iktig.pdf](https://www.fo.no/getfile.php/1313870-1550142797/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Vernepleierbrosjyre%202017r)

- Garrels, V. & Sigstad, H. M. H. (2021). *Employment for persons with intellectual disability in the Nordic countries: A scoping review*. Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities, **34**(4), 993– 1007. <https://doi.org/10.1111/jar.12880>
- Gjertsen, H. & Melbøe, L. & Hauge, H.A. (Red.). (2021). *Arbeidsinkludering for personer med utviklingshemming*. Universitetsforlaget.
- Hutchinson, C., Lay, K., Alexander, J., & Ratcliffe, J. (2021). *People with intellectual disabilities as business owners: A systematic review of peer-reviewed literature*. Journal of applied research in intellectual disabilities : JARID, **34**(2), 459–470. <https://doi.org/10.1111/jar.12836>
- Likestilling- og diskrimineringsloven. (2018) *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering*. (LOV-2017-06-16-51). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51#KAPITTEL_1
- Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming. (2021, 8. februar). *Den medisinske diagnosen psykisk utviklingshemming*. NAKU. <https://naku.no/kunnskapsbanken/diagnose-psykisk-utviklingshemming-icd-10>
- Nevala, N., Pehkonen, I. Teittinen, A., Vesala, H. T., Pörtfors, P. Anttila, H. (2019) *The Effectiveness of Rehabilitation Interventions on the Employment and Functioning of People with Intellectual Disabilities: A Systematic Review*. *J Occup Rehabil* **29**, 773–802 (2019). <https://doi.org/10.1007/s10926-019-09837-2>

NOU 2016: 17 (2016) *På lik linje – Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for*

personer med utviklingshemming. Barne- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/b0baf226586543ada7c530b4482678b8/nou/pdfs/nou201620160017000dddpdfs.pdf>

Owren, T. & Linde, S. (Red.). (2020) *Vernepleiefaglig teori og praksis- sosialfaglige*

Perspektiver. (2. utg). Universitetsforlaget.

Regjeringen. (2013). *Konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne*.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/sla/funk/konvensjon_web.pdf

Robertson, J., Beyer, S., Emerson, E., Baines, S., & Hatton, C. (2019). *The association between employment and the health of people with intellectual disabilities: A systematic review*. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 32(6), 1335-1348.

<https://doi.org/10.1111/jar.12632>

Sandvin, J. T. (2016). *Utviklingshemmet av hvem?*. Ellingsen, K. E. (Red.), *Utviklingshemming og deltagelse* (s. 91- 119). Universitetsforlaget.

Söderström, S. & Tøssebro, J. (2011). *Innfridde mål eller brutte visjoner?*. NTNU

Samfunnsforskning AS, Mangfold og inkludering.

https://naku.no/sites/default/files/files/Rapport_innfridde_mål.pdf

Tøssebro, J. (2015). *Hva er funksjonshemming?* (3.utg.). Universitetsforlaget.

Wendelborg, C., Kittelsaa A.M., Wik S.E. (2017) *Overgang skole arbeidsliv for personer med utviklingshemming*. NTNU samfunnsforskning AS, Mangfold og inkludering.

<https://samforsk.no/uploads/files/Overgang-skole-arbeidsliv-WEB.pdf>

Vedlegg

1. søkeloggskjema
2. Prisma flow diagarm
3. CASP – kritiskvurderings verktøy

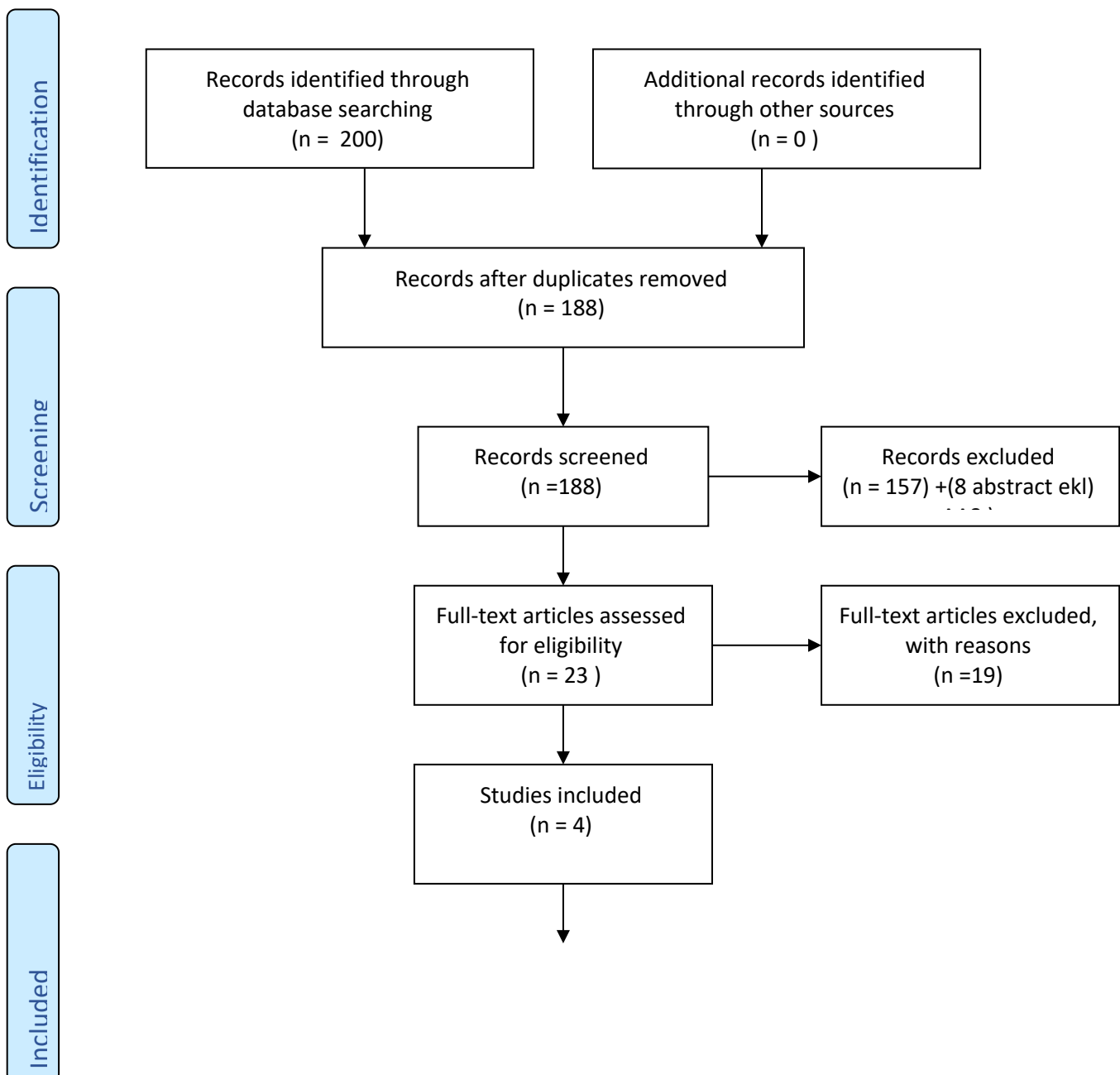
Vedlegg. 1. Søkelogg skjema

Database/ nettsted/søkemotor	Dato for søk:	Søkekombinasjoner/ søkeord	Antall treff	Kommentar til treffliste/søk
Oria	03.04.22	<i>("intellectual disability" OR "intellectual disabilities") AND ("work inclusion")</i>	91	
Epistemonikos		<i>(("intellectual disabilities" OR "intellectual disability")) AND (labor OR work OR job OR labour OR employ*) AND "ordinary work" AND "Labor participation" AND ("inclusion"))</i>	103	
Scoopus	15.04.22	<i>("intellectual disability" OR "intellectual disabilities") AND ("work inclusion")</i>	3	Search within: Tittel, abstract, keyword. Avgrenset til artikler som var engelskspråklig, fra de siste 5 år (2017-2022), kun journal..
Academic Search Elite		<i>("intellectual disability" OR "intellectual disabilities") AND ("work inclusion")</i>	3	

Vedlegg 2.

PRISMA 2009 Flow Diagram

From: Moher D, Liberati A, Tetzlaff J, Altman DG, The PRISMA Group (2009). Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. PLoS Med 6(6): e1000097. doi:10.1371/journal.pmed1000097

For more information, visit www.prisma-statement.org.

Vedlegg 3 CASP kritisk vurderingskjema av systematic reviews

CASP Checklist: 10 questions to help you make sense of a **Systematic Review**

How to use this appraisal tool: Three broad issues need to be considered when appraising a systematic review study:

- ▶ Are the results of the study valid? (Section A)
- ▶ What are the results? (Section B)
- ▶ Will the results help locally? (Section C)

The 10 questions on the following pages are designed to help you think about these issues systematically. The first two questions are screening questions and can be answered quickly. If the answer to both is “yes”, it is worth proceeding with the remaining questions. There is some degree of overlap between the questions, you are asked to record a “yes”, “no” or “can’t tell” to most of the questions. A number of italicised prompts are given after each question. These are designed to remind you why the question is important. Record your reasons for your answers in the spaces provided.

About: These checklists were designed to be used as educational pedagogic tools, as part of a workshop setting, therefore we do not suggest a scoring system. The core CASP checklists (randomised controlled trial & systematic review) were based on JAMA 'Users' guides to the medical literature 1994 (adapted from Guyatt GH, Sackett DL, and Cook DJ), and piloted with health care practitioners.

For each new checklist, a group of experts were assembled to develop and pilot the checklist and the workshop format with which it would be used. Over the years overall adjustments have been made to the format, but a recent survey of checklist users reiterated that the basic format continues to be useful and appropriate.

Referencing: we recommend using the Harvard style citation, i.e.: *Critical Appraisal Skills Programme (2018). CASP (insert name of checklist i.e. Systematic Review) Checklist. [online] Available at: URL. Accessed: Date Accessed.*

©CASP this work is licensed under the Creative Commons Attribution – Non-Commercial-Share A like. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/> www.casp-uk.net

Paper for appraisal and reference:

Section A: Are the results of the review valid?

1. Did the review address a clearly focused question?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: An issue can be 'focused' in terms of

- the population studied
- the intervention given
- the outcome considered

Comments:

2. Did the authors look for the right type of papers?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: 'The best sort of studies' would

- address the review's question
- have an appropriate study design (usually RCTs for papers evaluating interventions)

Comments:

Is it worth continuing?

3. Do you think all the important, relevant studies were included?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Look for

- which bibliographic databases were used
- follow up from reference lists
- personal contact with experts
- unpublished as well as published studies
- non-English language studies

Comments:

4. Did the review's authors do enough to assess quality of the included studies?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: The authors need to consider the rigour of the studies they have identified. Lack of rigour may affect the studies' results ("All that glisters is not gold" Merchant of Venice – Act II Scene 7)

Comments:

5. If the results of the review have been combined, was it reasonable to do so?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- results were similar from study to study
- results of all the included studies are clearly displayed
- results of different studies are similar
- reasons for any variations in results are discussed

Comments:

Section B: What are the results?

6. What are the overall results of the review?

HINT: Consider

- If you are clear about the review's 'bottom line' results
 - what these are (numerically if appropriate)
- how were the results expressed (NNT, odds ratio etc.)

Comments:

7. How precise are the results?

HINT: Look at the confidence intervals, if given

Comments:

Section C: Will the results help locally?

8. Can the results be applied to the local population?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- the patients covered by the review could be sufficiently different to your population to cause concern
- your local setting is likely to differ much from that of the review

Comments:

9. Were all important outcomes considered?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- there is other information you would like to have seen

Comments:

10. Are the benefits worth the harms and costs?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider

- even if this is not addressed by the review, what do **you** think?

Comments:

CASP Checklist: 10 questions to help you make sense of a **Systematic Review**

How to use this appraisal tool: Three broad issues need to be considered when appraising a systematic review study:

- ▶ Are the results of the study valid? (Section A)
- ▶ What are the results? (Section B)
- ▶ Will the results help locally? (Section C)

The 10 questions on the following pages are designed to help you think about these issues systematically. The first two questions are screening questions and can be answered quickly. If the answer to both is “yes”, it is worth proceeding with the remaining questions. There is some degree of overlap between the questions, you are asked to record a “yes”, “no” or “can’t tell” to most of the questions. A number of italicised prompts are given after each question. These are designed to remind you why the question is important. Record your reasons for your answers in the spaces provided.

About: These checklists were designed to be used as educational pedagogic tools, as part of a workshop setting, therefore we do not suggest a scoring system. The core CASP checklists (randomised controlled trial & systematic review) were based on JAMA 'Users' guides to the medical literature 1994 (adapted from Guyatt GH, Sackett DL, and Cook DJ), and piloted with health care practitioners.

For each new checklist, a group of experts were assembled to develop and pilot the checklist and the workshop format with which it would be used. Over the years overall adjustments have been made to the format, but a recent survey of checklist users reiterated that the basic format continues to be useful and appropriate.

Referencing: we recommend using the Harvard style citation, i.e.: *Critical Appraisal Skills Programme (2018). CASP (insert name of checklist i.e. Systematic Review) Checklist. [online] Available at: URL. Accessed: Date Accessed.*

©CASP this work is licensed under the Creative Commons Attribution – Non-Commercial-Share A like. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/> www.casp-uk.net

Paper for appraisal and reference:

Section A: Are the results of the review valid?

1. Did the review address a clearly focused question?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: An issue can be 'focused' in terms of

- the population studied
- the intervention given
- the outcome considered

Comments:

2. Did the authors look for the right type of papers?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: 'The best sort of studies' would

- address the review's question
- have an appropriate study design (usually RCTs for papers evaluating interventions)

Comments:

Is it worth continuing?

3. Do you think all the important, relevant studies were included?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Look for

- which bibliographic databases were used
- follow up from reference lists
- personal contact with experts
- unpublished as well as published studies
- non-English language studies

Comments:

4. Did the review's authors do enough to assess quality of the included studies?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: The authors need to consider the rigour of the studies they have identified. Lack of rigour may affect the studies' results ("All that glisters is not gold" Merchant of Venice – Act II Scene 7)

Comments:

5. If the results of the review have been combined, was it reasonable to do so?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- results were similar from study to study
- results of all the included studies are clearly displayed
- results of different studies are similar
- reasons for any variations in results are discussed

Comments:

Section B: What are the results?

6. What are the overall results of the review?

HINT: Consider

- If you are clear about the review's 'bottom line' results
 - what these are (numerically if appropriate)
- how were the results expressed (NNT, odds ratio etc.)

Comments:

7. How precise are the results?

HINT: Look at the confidence intervals, if given

Comments:

Section C: Will the results help locally?

8. Can the results be applied to the local population?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- the patients covered by the review could be sufficiently different to your population to cause concern
- your local setting is likely to differ much from that of the review

Comments:

9. Were all important outcomes considered?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- there is other information you would like to have seen

Comments:

10. Are the benefits worth the harms and costs?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider

- even if this is not addressed by the review, what do **you** think?

Comments:

CASP Checklist: 10 questions to help you make sense of a **Systematic Review**

How to use this appraisal tool: Three broad issues need to be considered when appraising a systematic review study:

- ▶ Are the results of the study valid? (Section A)
- ▶ What are the results? (Section B)
- ▶ Will the results help locally? (Section C)

The 10 questions on the following pages are designed to help you think about these issues systematically. The first two questions are screening questions and can be answered quickly. If the answer to both is “yes”, it is worth proceeding with the remaining questions. There is some degree of overlap between the questions, you are asked to record a “yes”, “no” or “can’t tell” to most of the questions. A number of italicised prompts are given after each question. These are designed to remind you why the question is important. Record your reasons for your answers in the spaces provided.

About: These checklists were designed to be used as educational pedagogic tools, as part of a workshop setting, therefore we do not suggest a scoring system. The core CASP checklists (randomised controlled trial & systematic review) were based on JAMA 'Users' guides to the medical literature 1994 (adapted from Guyatt GH, Sackett DL, and Cook DJ), and piloted with health care practitioners.

For each new checklist, a group of experts were assembled to develop and pilot the checklist and the workshop format with which it would be used. Over the years overall adjustments have been made to the format, but a recent survey of checklist users reiterated that the basic format continues to be useful and appropriate.

Referencing: we recommend using the Harvard style citation, i.e.: *Critical Appraisal Skills Programme (2018). CASP (insert name of checklist i.e. Systematic Review) Checklist. [online] Available at: URL. Accessed: Date Accessed.*

©CASP this work is licensed under the Creative Commons Attribution – Non-Commercial-Share A like. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/> www.casp-uk.net

Paper for appraisal and reference:

Section A: Are the results of the review valid?

1. Did the review address a clearly focused question?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: An issue can be 'focused' in terms of

- the population studied
- the intervention given
- the outcome considered

Comments:

2. Did the authors look for the right type of papers?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: 'The best sort of studies' would

- address the review's question
- have an appropriate study design (usually RCTs for papers evaluating interventions)

Comments:

Is it worth continuing?

3. Do you think all the important, relevant studies were included?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Look for

- which bibliographic databases were used
- follow up from reference lists
- personal contact with experts
- unpublished as well as published studies
- non-English language studies

Comments:

4. Did the review's authors do enough to assess quality of the included studies?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: The authors need to consider the rigour of the studies they have identified. Lack of rigour may affect the studies' results ("All that glisters is not gold" Merchant of Venice – Act II Scene 7)

Comments:

5. If the results of the review have been combined, was it reasonable to do so?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- results were similar from study to study
- results of all the included studies are clearly displayed
- results of different studies are similar
- reasons for any variations in results are discussed

Comments:

Section B: What are the results?

6. What are the overall results of the review?

HINT: Consider

- If you are clear about the review's 'bottom line' results
 - what these are (numerically if appropriate)
- how were the results expressed (NNT, odds ratio etc.)

Comments:

7. How precise are the results?

HINT: Look at the confidence intervals, if given

Comments:

Section C: Will the results help locally?

8. Can the results be applied to the local population?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- the patients covered by the review could be sufficiently different to your population to cause concern
- your local setting is likely to differ much from that of the review

Comments:

9. Were all important outcomes considered?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- there is other information you would like to have seen

Comments:

10. Are the benefits worth the harms and costs?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider

- even if this is not addressed by the review, what do **you** think?

Comments:

CASP Checklist: 10 questions to help you make sense of a **Systematic Review**

How to use this appraisal tool: Three broad issues need to be considered when appraising a systematic review study:

- ▶ Are the results of the study valid? (Section A)
- ▶ What are the results? (Section B)
- ▶ Will the results help locally? (Section C)

The 10 questions on the following pages are designed to help you think about these issues systematically. The first two questions are screening questions and can be answered quickly. If the answer to both is “yes”, it is worth proceeding with the remaining questions. There is some degree of overlap between the questions, you are asked to record a “yes”, “no” or “can’t tell” to most of the questions. A number of italicised prompts are given after each question. These are designed to remind you why the question is important. Record your reasons for your answers in the spaces provided.

About: These checklists were designed to be used as educational pedagogic tools, as part of a workshop setting, therefore we do not suggest a scoring system. The core CASP checklists (randomised controlled trial & systematic review) were based on JAMA 'Users' guides to the medical literature 1994 (adapted from Guyatt GH, Sackett DL, and Cook DJ), and piloted with health care practitioners.

For each new checklist, a group of experts were assembled to develop and pilot the checklist and the workshop format with which it would be used. Over the years overall adjustments have been made to the format, but a recent survey of checklist users reiterated that the basic format continues to be useful and appropriate.

Referencing: we recommend using the Harvard style citation, i.e.: *Critical Appraisal Skills Programme (2018). CASP (insert name of checklist i.e. Systematic Review) Checklist. [online] Available at: URL. Accessed: Date Accessed.*

©CASP this work is licensed under the Creative Commons Attribution – Non-Commercial-Share A like. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/> www.casp-uk.net

Paper for appraisal and reference:

Section A: Are the results of the review valid?

1. Did the review address a clearly focused question?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: An issue can be 'focused' in terms of

- the population studied
- the intervention given
- the outcome considered

Comments:

2. Did the authors look for the right type of papers?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: 'The best sort of studies' would

- address the review's question
- have an appropriate study design (usually RCTs for papers evaluating interventions)

Comments:

Is it worth continuing?

3. Do you think all the important, relevant studies were included?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Look for

- which bibliographic databases were used
- follow up from reference lists
- personal contact with experts
- unpublished as well as published studies
- non-English language studies

Comments:

4. Did the review's authors do enough to assess quality of the included studies?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: The authors need to consider the rigour of the studies they have identified. Lack of rigour may affect the studies' results ("All that glisters is not gold" Merchant of Venice – Act II Scene 7)

Comments:

5. If the results of the review have been combined, was it reasonable to do so?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- results were similar from study to study
- results of all the included studies are clearly displayed
- results of different studies are similar
- reasons for any variations in results are discussed

Comments:

Section B: What are the results?

6. What are the overall results of the review?

HINT: Consider

- If you are clear about the review's 'bottom line' results
 - what these are (numerically if appropriate)
- how were the results expressed (NNT, odds ratio etc.)

Comments:

7. How precise are the results?

HINT: Look at the confidence intervals, if given

Comments:

Section C: Will the results help locally?

8. Can the results be applied to the local population?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- the patients covered by the review could be sufficiently different to your population to cause concern
- your local setting is likely to differ much from that of the review

Comments:

9. Were all important outcomes considered?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider whether

- there is other information you would like to have seen

Comments:

10. Are the benefits worth the harms and costs?

Yes	☐
Can't Tell	☐
No	☐

HINT: Consider

- even if this is not addressed by the review, what do **you** think?

Comments:

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgåve

BSV5-300-BO-2022-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-05-2022 09:00	Termin:	2022 VÅR
Sluttdato:	16-05-2022 17:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve		
Flowkode:	203 BSV5-300 1 BO 2022 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	424
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7091
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei